

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

MECHANISMS FOR IMPLEMENTING ECONOMIC STRATEGIES OF INNOVATIVE COMPETITIVENESS OF LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES

У статті надано критичну оцінку дискусійних аспектів формалізації механізмів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості, яка представлена їх класифікацією, методами. Виділено ознаки класифікації механізмів: за суб'єктами реалізації; за напрямом дії; за сферою відносин; за об'єктами і формами впливу. Наведено систематизований перелік методів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості на макро- і мезо- і мікрорівнях. Доведено необхідність узгодженого функціонування механізмів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності в легкій промисловості і суміжних галузях через ефекти дифузії. Показано, що іманентність інноваційних ризиків і альтернативність стратегічного портфеля викликає об'єктивну необхідність набуття механізмами реалізації економічних стратегій конкурентоспроможності ризик-орієнтованого і синтетичного характеру, узгодженого з антикризовою політикою.

Ключові слова: механізми реалізації, економічні стратегії, інноваційна конкурентоспроможність, підприємства, легка промисловість.

В статье дана критическая оценка дискуссионных аспектов формализации механиз-

мов реализации экономических стратегий инновационной конкурентоспособности предприятий легкой промышленности, которая представлена их классификацией и способами. Выделены признаки классификации механизмов: по субъектам реализации; по направлению действия; по сфере отношений; по объектам и формам воздействия. Приведен систематизированный перечень методов реализации экономических стратегий инновационной конкурентоспособности предприятий легкой промышленности на макро-, мезо- и микроуровнях. Доказана необходимость согласованного функционирования механизмов реализации экономических стратегий инновационной конкурентоспособности в легкой промышленности и смежных отраслях из-за эффектов диффузии. Показано, что имманентность инновационных рисков и альтернативность стратегического портфеля вызывает объективную необходимость приобретения механизмами реализации экономических стратегий конкурентоспособности риск-ориентированного и синтетического характера, согласованного с антикризисной политикой.

Ключевые слова: механизмы реализации, экономические стратегии, инновационная конкурентоспособность, предприятия, легкая промышленность.

УДК 338.45

Несенюк С.С.

аспірант кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Київський національний університет технологій та дизайну

The article gives a critical assessment of the discussion aspects of formalization of mechanisms for implementing economic strategies of innovative competitiveness of light industry enterprises, which is represented by their classification, methods. The following features of the classification of mechanisms are identified: by subjects of implementation (state, regional, private enterprise); by direction of action (direct, indirect); in the field of relations (administrative, production, financial, tax, commercial, investment); by objects of influence (internal environment of the business entity, competitive environment, innovation infrastructure, innovation culture); by forms of influence (regulation, stimulation, activation, motivation). It is proved that the methods of implementing economic strategies of innovative competitiveness of light industry enterprises differ at certain levels. Their systematized list at the macro- and meso- and micro-levels is given. The presence of diffusion of constructive (destructive) phenomena is shown, which necessitates the coordinated functioning of mechanisms for implementing economic strategies of innovative competitiveness in light industry and related industries. The immanence of innovation risks necessitates the acquisition by mechanisms for implementing economic strategies of risk-oriented competitiveness with the need to take into account the risks of the macro-environment (currency fluctuations, price instability, deteriorating country ratings, changes in interest rates of state support) and micro-environment. technical, production and technological, financial, personnel, information, scientific). The synthetic character of mechanisms of realization of economic strategies of innovative competitiveness connected with necessity and expediency of formation of a strategic portfolio is proved. The choice of alternative strategies is made by their mutual exclusion, coordination or synthesis. Forms of synthesis of anti-crisis strategies and strategies of innovative competitiveness on stages of a life cycle of crisis are developed.

Key words: implementation mechanisms, economic strategies, innovative competitiveness, enterprises, light industry.

Постановка проблеми. В умовах постіндустріального суспільства інноваційний шлях розвитку є потребою і об'єктивною необхідністю суб'єктів господарювання усіх видів економічної діяльності. Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015, вектор розвитку асоціюється з проведенням структурних реформ, сильною економікою та з передовими інноваціями [1]. У поточний час вітчизняні підприємства легкої промисловості відчувають жорсткий конкурентний тиск з боку іноземних виробників текстильних, трикотажних виробів, одягу, взуття. Їх конкурентні позиції знижують такі фактори: високий моральний і фізичний осно-

вних засобів, їх повільне оновлення, низька інноваційна активність, висока собівартість, невідповідність ціни та якості продукції. Тому актуальним є впровадження стратегічних інноваційних механізмів управління підприємствами галузі, орієнтоване на випуск конкурентоспроможних товарів на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління суб'єктами господарювання легкої промисловості досліджуються багатьма ученими. У публікаціях Мазарчука А. Ю., Дупляка О. М. [2], Родіонові І. В. [3] аналізуються проблеми впровадження інноваційних технологій, впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на рівень інноваційного потенціалу підприємств легкої про-

мисловості. Особливості використання антикризових, інвестиційних, інтегративних, ризик-орієнтованих механізмів управління інноваційною діяльністю підприємств легкої промисловості досліджуються в працях Гарафонової О. І., Зайцевої Л. О., Родіонової І. В., Савіної С. С., Сіренко К. Ю., Царенко О. В., Янкового Р. В. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід указати на недостатній зв'язок механізмів і стратегій інноваційної конкурентоспроможності.

Постановка завдання. Метою дослідження є формалізація механізмів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інновації, або нововведення (англ. «*innovation*»; *in* – введення, *novation* – нове, новина), за матеріально-речовою формою поділяються на чотири основні групи: матеріально-технічні (техніка, машини і обладнання, інструменти, прилади та інвентар); матеріально-технологічні (промислові матеріали, сировина, технології їх обробки і переробки); продуктові (готова продукція, товари, послуги легкої промисловості), соціальні. Ознаками інновацій є або їх ринкова, або науково-технічна новизна, або їх синтез. Якщо ринкову новизну формує споживач, визнаючи переваги інноваційного продукту перед традиційними, або альтернативними, то в основі науково-технічної лежить прогрес науки, створення нової техніки і технологій, перехід до нових технологічних укладів.

Механізми реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств являють собою систему процесів, прийомів, методів, які забезпечують створення стратегічного інноваційного потенціалу та його ефективно використання для зміцнення конкурентоспроможності. Стратегічний набір формують такі механізми: регулювання, у т.ч. державного, стимулювання, активізації тощо.

Механізми стимулюючої інноваційної політики орієнтовані на зміцнення конкурентоздатності техніки, технології, продукції та послуг легкої промисловості. За суб'єктами проведення такої політики вони поділяються на державні (правове регулювання, державна фінансова підтримка, державне регулювання цін, державне інвестування) і ринкові (створення саморегульованих організацій, приватна фінансова підтримка, ринкове регулювання цін, приватне інвестування, у т.ч. за участю іноземних інвесторів). За формами здійснення стимулюючої інноваційної політики виділяють механізми прямої дії (адміністративні, виробничі, фінансові, податкові, комерційні, інвестиційні) і непрямі (створення сприятливого конкурентного середовища та інноваційної інфраструктури, розвиток інноваційної культури). Серед механізмів державного регулювання інноваційної конкурентоспроможності під-

приємств легкої промисловості важливе значення мають програмно-цільове фінансування, дотації, субсидії поточного і капітального характеру, пільгове оподаткування [4, с. 79]. Слід відмітити нижчу привабливість галузі як об'єкту державної підтримки, оскільки з моменту отримання незалежності України, її основна частина надавалася підприємствам гірничо-металургійного комплексу, хімічної індустрії, машинобудування, що свідчить про розбалансованість механізмів бюджетного регулювання промисловості. Оцінюючи інноваційний розвиток легкої промисловості, Зайцева Л. О. охарактеризує його як несистемний, не комплексний та ситуаційний, коли підтримка з боку держави здійснювалась під окремі регіони, програми, підприємства [5, с. 152].

Характеризуючи ретроспективу використання програмних механізмів українського уряду, слід указати на Державну програму розвитку легкої промисловості на період до 2000 року, затверджену Постановою Кабінету міністрів України від 29 січня 1996 р. № 147, а також Концепцію Державної програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 року, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 року № 673-р. Пріоритетність легкої промисловості як об'єкту державної підтримки визначалася: її впливом на якість життя населення через задоволення базисних споживчих потреб у побуті; тісним зв'язком із суміжними галузями (медициною, збройними силами, машинобудуванням, рибальством, гірничо-металургійним комплексом, електроенергетикою тощо); великою місткістю ринку текстилю, хутру, одягу і взуття; значною часткою доданої вартості у їх вартості; швидкою оборотністю капіталу.

Механізми стимулюючої інноваційної політики можуть знаходити свій прояв на різних економічних рівнях: на макрорівні відбувається дифузія інновацій, або їх поширення, проникнення із суміжних галузей, наприклад машинобудування, хімічна промисловість та сільське господарство для легкої промисловості. На жаль, деструктивні процеси також підлягають дифузії – спад обсягів виробництва вітчизняної легкої промисловості, який розпочався ще в 90-их роках минулого століття, призвів до кризи машинобудування для її підгалузей. На мікроекономічному рівні організація і процес впровадження інновацій може носити автономний, внутрішній характер, специфічний для конкретного підприємства легкої промисловості.

Економічні стратегії конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості мають носити інтенсивний характер, ознаками якого є: забезпечення вибуття фізично і морально зношених виробничих потужностей, оновлення активної частини основних виробничих засобів на інноваційній основі; проведення реконструкції, технічного оновлення і модернізації підприємств, автоматизація і

комп'ютеризація процесів проектування і виготовлення продукції [6, с. 11]. Механізмами реалізації зазначених економічних стратегій є: прискорена амортизація; контроль цільового використання амортизаційного фонду; лізинг; імпорт машин і обладнання для легкої промисловості без сплати мита та ПДВ за умови, що їх аналоги не випускаються в Україні; субсидювання державою частини процентної ставки при кредитуванні банками інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості; здійснення інвестицій за рахунок видатків розвитку Державного і місцевих бюджетів; емісія цільових облігацій підприємств під гарантії органів державного управління і місцевого самоврядування; залучення коштів іноземних інвесторів.

Механізми реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості мають носити попереджувальний характер щодо ризиків, які виникають як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищі. Основними ризиками макро-оточення є: валютні коливання і цінова нестабільність, погіршення рейтингів інвестиційної привабливості країни, зміна ставок залучення фінансування із зовнішніх джерел, або умов державної підтримки. Ризиками мікро-оточення, які підлягають врахуванню, є [7, с. 207]: виробничо-технічні (відсталість техніки і технологій, низька автоматизація, висока ресурсоемність, низька продуктивність праці, неритмічні постачання сировини і матеріалів); виробничо-технологічні (невідповідність технологій виробничій потужності підприємства, їх відсталість, неспроможність забезпечити економію витрат і задовольнити споживчі смаки); фінансові (значна вартість інноваційних проектів, дефіцит ресурсів для їх фінансування, помилки у розрахунку точки беззбитковості), кадрові (недостатня кваліфікація персоналу або його мотивація, значна плінність робітників); інформаційні (необізнаність із ситуацією на ринку та останніми трендами інновацій, порушення комерційної таємниці про секрети виробництва та умови договорів, кіберзлочинність); наукові (неспроможність перетворити фундаментальні дослідження на прикладні, які отримують масове промислове впровадження; проблеми патентного захисту і забезпечення прав інтелектуальної власності, високі витрати від проведення).

Ураховуючи кризовий стан підприємств легкої промисловості, їх економічні стратегії мають розроблятися на альтернативній основі. Тому Гарафонов О. І., Янковий Р. В. вводять поняття «інновацій та інноваційних методів антикризового управління на вітчизняних підприємствах легкої промисловості» [8, с. 68]. Антикризові економічні стратегії інноваційної конкурентоспроможності мають враховувати: етапи життєвого циклу на підприємстві; нові можливості, які надає впровадження інновацій; потенційні стратегічні ризики

тощо. Підвищення турбулентності зовнішнього середовища та загострення внутрішніх протиріч зміцнюють зв'язок між антикризовим та стратегічним управлінням інноваційною діяльністю підприємств легкої промисловості. Стратегічний портфель підприємства може включати механізми управління інноваціями, як у бізнес-стратегії під час кризи з метою виходу з неї, так і у антикризовій стратегії, які носять відновлювальний або превентивний характер. При цьому реалізуються заходи, орієнтовані на вихід із фінансової кризи (зміцнення фінансового стану підприємства) як напрям зміцнення фінансової конкурентоспроможності, яка підсилює його інноваційну конкурентоспроможність.

Стратегічне антикризове управління є синтетичною категорією, яка передбачає як активні стратегії зміцнення інноваційної конкурентоспроможності, так і пасивні (захисні) стратегії використання інновацій для адаптації до зміни мінливих умов внутрішнього і зовнішнього середовища, а також для виходу з кризи, особливо, якщо вона спричинена техніко-технологічною відсталістю виробництва. Впровадження інновацій є передумовою виходу підприємства з депресивного стану як точки біфуркації, або революційного процесу. Тоді як при виході з кризи, в умовах посткризового відновлення, стійких темпах розвитку і стабільному попиті введення інновацій відбувається у ході еволюційного процесу.

Розробка альтернативних економічних стратегій має відповідати визначеній місії підприємства легкої промисловості і таргетам антикризової та інноваційної політики, результатам діагностики етапу життєвого циклу кризи та інноваційного потенціалу суб'єкта господарювання з урахуванням макроекономічних прогнозів. Механізмами реалізації стратегічної антикризової політики є: технічні, технологічні, продуктові, організаційні, маркетингові інновації. Продуктові інновації можуть бути представлені: по-перше, новою продукцією для ринку та, по-друге, новою продукцією для підприємства, яка вже відома ринку, але тільки почала випускатися підприємством, або була суттєво ним покращена. Перший тип продуктових інновацій складає основу активних економічних стратегій конкурентоспроможності, які можуть бути реалізовані у після-кризовий період, другий тип більше притаманний пасивним стратегіям, які можуть бути застосовані для подолання кризи, оскільки збільшують можливості зростання економічної ефективності функціонування підприємства.

Економічні стратегії інноваційної конкурентоспроможності мають механізми реалізації на державному та регіональному рівні. Інноваційна політика територіальних утворень визначається такими факторами [9, с. 19]: науково-технічним, технологічним, виробничим, сировинним, кадро-

вим потенціалом, інноваційною інфраструктурою, розвитком малого бізнесу та венчурного підприємництва, значущістю інновацій для вирішення соціально-екологічних проблем. Регіональними механізмами реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності є: пряме фінансування інноваційної діяльності і розвиток інноваційної інфраструктури з коштів місцевих бюджетів; надання пільг суб'єктам господарювання на їх реалізацію по місцевим податкам і зборам; часткове фінансування інноваційних проєктів у рамках приватно-муніципального партнерства; створення регіональних інноваційних центрів за участю підприємств легкої промисловості, науково-дослідних і освітніх установ, громадських організацій тощо; прийняття регіональних програм розвитку легкої промисловості на основі селекції пріоритетів окремих підгалузей і підприємств. Зазначені пріоритети можуть носити як державний характер (національна безпека, розвиток високих технологічних укладів (п'ятий і вище), аерокосмічної галузі, нанотехнологій, біоінженерії), так і регіональний характер (екологічна безпека, зайнятість населення, соціальний захист його уразливих верств, підтримка малого і середнього підприємництва у легкій промисловості і суміжних галузях).

На думку Родіонової І. В. на інноваційну конкурентоспроможність легкої промисловості впливають такі макроекономічні фактори: державне регулювання умов інноваційної діяльності; загальна економіко-політична ситуація в країні (стан конкурентного середовища, прояви недобросовісної конкуренції, цінові і якісні показники продукції вітчизняного виробництва); кон'юнктура світового ринку текстилю, одягу, взуття (обсяг імпорту, у т. ч. «секонд-хенд», ціна і якість імпортованої продукції) [10, с. 195]. До мікроекономічних автор відносить такі фактори: виробничі (застосування у процесі операційної діяльності матеріало-, ресурсо-, матеріало-зберігаючих технологій; виробництво нової продукції); фінансові (наявність власних фінансових ресурсів, платоспроможність, кредитоспроможність, наявність позитивної кредитної історії); організаційні (модель і структура управління підприємством, наявність стратегій і механізмів їх реалізації, стимулювання нововведень); кадрові (кваліфікація персоналу та її підвищення, сприйняття інновацій, креативність органів управління, заохочення новаторства); науково-технологічні (генерація ідей; розробка нової техніки, технології, продукції; купівля-продаж, обмін інноваціями); маркетингові (рекламно-збутові механізми, продуктові інновації, бренд, імідж, цінова політика і політика лояльності, управління поведінкою споживачів, електронний маркетинг). Зазначений ряд можна доповнити інвестиційними факторами інноваційного спрямування, факторами розвитку ризик-менеджменту та науково-прикладних комунікацій,

інституціональними факторами (наявність нелегального сегменту легкої промисловості і споживчого ринку, «тіньове» виробництво, імпорт товарів за заниженою ситною вартістю, контрабанда тощо).

Виробничі економічні стратегії інноваційної конкурентоспроможності мають специфічні механізми, притаманні легкій промисловості, а також загальні для національної економіки: впровадження міжнародних стандартів інноваційної діяльності, стандартизації та сертифікації; управління інноваційними проєктами на основі лізингу, страхування ризиків та відповідальності, венчурного фінансування тощо; створення інноваційної інфраструктури, науково-інформаційних інститутів, інжинірингових фірм; митні та тендерні інструменти протекціоністського захисту інновацій українського виробника.

Савіна С. С. визначає механізм інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості як «динамічну інтегровану систему механізмів різного спрямування, взаємоузгоджене функціонування яких забезпечує ефективну реалізацію всіх видів ресурсів підприємства, зростання його економічного потенціалу і конкурентоспроможності» [11, с. 230]. Зазначену систему, на його думку, складають такі механізми: економічний, мотиваційний, інституційний (організаційний підмеханізм та індикативне регулювання).

Економічний механізм інноваційної конкурентоспроможності підприємства являє собою сукупність форм, методів, засобів реалізації функцій управління (прогнозування, планування, облік, контроль, моніторинг), підсистем їх забезпечення (матеріальної, енергетичної, фінансової, інформаційної), а також економічних важелів (пільги, стимули, санкції). Сіренко К. Ю. об'єднує функції управління інноваційним розвитком навколо моніторингу, під яким розуміє синхронність «процесів спостереження, обчислення, отримання на цій основі нових знань про інноваційну спроможність легкої промисловості з подальшим моделюванням, прогнозуванням та прийняттям відповідного управлінського рішення» [12, с. 161].

Мотиваційний механізм інноваційної конкурентоспроможності підприємства являє собою сукупність форм, методів, засобів забезпечення зростання продуктивності праці, розвитку виробництва на інтенсивній основі, підвищення якості продукції, матеріально-психологічного заохочення до ефективної праці тощо.

Організаційний механізм інноваційної конкурентоспроможності підприємства є сукупністю форм, методів, засобів, пов'язаних з організацією праці, виробництва, його матеріально-технічним постачанням, збутом продукції, структурою виробництва і структурою управління.

Індикативне регулювання інноваційної конкурентоспроможності є сукупністю форм, методів, засобів, пов'язаних із техніко-технологічним,

бюджетно-податковим регулюванням, регулюванням підприємницької діяльності, соціальних відносин і соціальної інфраструктури.

Метою функціонування механізмів інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості є: використання досягнень науково-технічного прогресу для забезпечення сталого розвитку, задоволення потреб споживачів у новій продукції, охорони довкілля, зростання фінансових результатів і капіталу, покращення добробуту власників і працівників.

Дія механізмів управління інноваційною конкурентоспроможністю має будуватися на таких принципах: системність і динамізм (імперативність встановлення кінцевих і проміжних цілей управління); рефлексивність (прогнозування її перспективного стану з урахуванням заходів, що реалізуються); багатоваріантність (прийняття в розрахунок альтернативних сценаріїв розвитку подій); ситуаційність (обґрунтування управлінських рішень на основі врахування впливу факторів зовнішнього середовища); здатність до самоорганізації (зміна керуючої системи відповідно до зміни об'єкта управління); синергізм (управління окремими складовими, що підсилюють інноваційну конкурентоспроможність); динамічна рівновага (рух у часі на основі безперервного вдосконалення елементів системи); перехід кількісних змін у якісні (супроводження кількісних показників обсягів інновацій якісним покращенням споживчих властивостей продукції, системи управління і конкурентної позиції).

Висновки з проведеного дослідження.

Основний результат статті полягає у формалізації механізмів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості, яка представлена їх класифікацією, методами.

1. Виділено такі ознаки класифікації механізмів: за суб'єктами реалізації (державні, регіональні, приватно-підприємницькі); за напрямом дії (прямі, непрямі); за сферою відносин (адміністративні, виробничі, фінансові, податкові, комерційні, інвестиційні); за об'єктами впливу (внутрішнє середовище суб'єкта господарювання, конкурентне середовище, інноваційна інфраструктура, інноваційна культура); за формами впливу (регулювання, стимулювання, активізація, мотивація).

2. Методи реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості різняться за певними рівнями: на макро- і мезо- рівнях (програмно-цільове фінансування, дотації, субсидії поточного і капітального характеру, пільгове оподаткування, митні та тендерні інструменти протекціоністського захисту, інвестування за рахунок коштів Державного і місцевого бюджетів) і мікрорівні (прискорена амортизації; контроль цільового використання

амортизаційного фонду; лізинг; емісія цільових облігацій підприємств під гарантії органів державного управління і місцевого самоврядування; залучення коштів іноземних інвесторів).

3. Доведено наявність дифузії конструктивних (деструктивних) явищ, що обумовлює необхідність узгодженого функціонування механізмів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності в легкій промисловості і суміжних галузях.

4. Іманентність інноваційних ризиків викликає об'єктивну необхідність набуття механізмами реалізації економічних стратегій конкурентоспроможності ризик-орієнтованого характеру із необхідністю врахування ризиків макро-оточення (валютні коливання, цінова нестабільність, погіршення рейтингів країни, зміна процентних ставок умов державної підтримки) та мікро-оточення (виробничо-технічних, виробничо-технологічних, фінансових, кадрових, інформаційних, наукових).

5. Доведено синтетичний характер механізмів реалізації економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності, пов'язаний із необхідністю і доцільністю формування стратегічного портфеля. Вибір альтернативних стратегій відбувається шляхом їх взаємного виключення, узгодження або синтезу. Розроблено форми синтезу антикризових стратегій і стратегій інноваційної конкурентоспроможності за етапами життєвого циклу кризи.

Метою подальших досліджень є розробка економічних стратегій інноваційної конкурентоспроможності підприємств текстильної промисловості в категоріях витрат і результатів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.
2. Мазарчук А. Ю., Дупляк О. М. Аналіз проблем із впровадженням інноваційних технологій на підприємствах легкої промисловості. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки.* 2011. Вип. 27(1). С. 172-175.
3. Родіонова І. В. Вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на рівень інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.* 2013. Вип. 4. С. 175-179.
4. Сіренко К. Ю. Оцінка інноваційної діяльності легкої промисловості України. *Чернігівський науковий часопис Чернігівського державного інституту економіки і управління. Сер. 1 : Економіка і управління.* 2013. № 1. С. 73-81.
5. Зайцева Л. О. Особливості розвитку інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості України. *Бізнес Інформ.* 2014. № 5. С. 150-154.
6. Царенко О. В. Інвестиційні механізми реалізації цільової стратегії інноваційного розвитку лег-

кої промисловості регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 10. С. 9-13.

7. Родіонова І. В. Оцінка інноваційних ризиків на підприємствах легкої промисловості та шляхи їх мінімізації. *Mechanism of Economic Regulation*. 2012. № 4. С. 204-209.

8. Гарафонова О. І., Янковий Р. В. Застосування інновацій та інноваційних методів антикризового управління на вітчизняних підприємствах легкої промисловості в умовах кризового стану в країні. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка*. 2014. Вип. 4. С. 66-71.

9. Царенко О. В. Інноваційна інтеграція як ефективний механізм нарощення конкурентних переваг легкої промисловості регіональних економіч-

них систем. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 5. С. 18-21.

10. Родіонова І. В. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на рівень інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки*. 2012. № 2. С. 194-197.

11. Савіна С. С. Складові елементи механізму інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 4(2). С. 228-231.

12. Сіренко К. Ю. Методика моніторингу інноваційних процесів у легкій промисловості України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 4. С. 154-162.